

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35516
Nom: Dialectologia i sociolingüística espanyoles
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Varietats y contactos lingüísticos del español I	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

CABEDO NEBOT ADRIAN

RESUM

Aquesta assignatura presenta les bases epistemològiques i empíriques necessàries per al coneixement de la variació diatòpica, diastràtica i diafàsica de la llengua espanyola, amb especial atenció al procés i mecanismes de canvi lingüístic. L'assignatura té caràcter teoricopràctic i pretén proporcionar un suport teòric bàsic així com una formació pràctica inicial en la investigació de les diferents línies dialectològiques i sociolingüístiques (metodologia de camp, tècniques de obtenció de dades, anàlisis estadístiques, estudis comparats de diversos fenòmens lingüístics per conèixer el dinamisme de l'espanyol actual a diferents comunitats de parla, etc.). A partir de diversos corpora sobre espanyol parlat s'analitzaran alguns geolèctes de l'espanyol i s'aprofundirà en l'estratificació sociolectal mitjançant l'anàlisi de diversos fenòmens lingüístics (actituds, ieisme, concordances d'"haver" impersonal, perífrasis verbals, variació lèxica, fórmules de condol, etc.).

L'assignatura es pot relacionar amb diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de l'ONU a causa del seu enfocament en l'estudi de la llengua en el context social i les implicacions culturals, educatives i d'inclusió. Per exemple, es vincula amb l'ODS 4 (Educació de Qualitat) en contribuir a una educació que valori la diversitat lingüística i cultural, tot promovent pràctiques pedagògiques inclusives. També es relaciona amb l'ODS 5 (Igualtat de Gènere) mitjançant l'anàlisi de com el llenguatge reflecteix i perpetua desigualtats de gènere, ajudant a combatre estereotips i discriminació lingüística. Així mateix, l'ODS 10 (Reducció de les Desigualtats) s'aborda en estudiar com les variacions lingüístiques estan

l·ligades a factors socials i econòmics, promovent la inclusió social de comunitats marginades. La sociolingüística també contribueix a l'ODS 11 (Ciutats i Comunitats Sostenibles) mitjançant la promoció de polítiques lingüístiques que fomentin la diversitat i enforteixin la cohesió social. Finalment, l'ODS 16 (Pau, Justícia i Institucions Sòlides) es recolza pel foment de l'ús d'un llenguatge inclusiu i respectuós, essencial per promoure la pau i la justícia, i per l'estudi de la sociolingüística que ajuda a entendre i reduir conflictes lingüístics, promovent una comunicació més efectiva i justa.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Cap

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Avaluar críticament l'estil d'un text i per a formular propostes alternatives.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.

Conèixer la història interna i externa de la llengua espanyola.

Conèixer les variacions lingüístiques de la llengua espanyola.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonales.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. L'heterogeneïtat ordenada i dinàmica de la llengua.

- 1.1. Llengua i variabilitat (llengua-dialecte-parla- registre)
- 1.2. Comunitat lingüística i comunitat de parla.
- 1.3. Dialectologia: concepte, objecte i mètode.
- 1.4. Sociolingüística: concepte, objecte i mètode.
- 1.5. La norma (soci)lingüística de l'espanyol.

2. Estudi de la variació geolectal.

- 2.1. La Geografia lingüística.
  - 2.1.1. Metodologia de camp.
  - 2.1.2. Atles lingüístics i etnogràfics. Isogloses.
- 2.2. Caracterització lingüística de l'espanyol a diverses zones peninsulars.

3. Variació i canvis lingüístics. Metodologia d'anàlisi sociolingüístic.

- 3.1. Introducció. Objectius i línies de recerca de la Sociolingüística espanyola.
- 3.2. El variacionisme .
  - 3.2.1. La variació lingüística. Conceptes.
  - 3.2.2. Tipus de variables sociolingüístiques.
  - 3.2.3. Patrons d' estratificació.
- 3.3. Variació fonològica, morfosintàctica i lèxica.
- 3.4. Metodologia danàlisi sociolingüística.
  - 3.5.1. Regles bàsiques, tècniques dobtenció de dades.
  - 3.5.2. Plantejament general de la investigació.

4. Variació interlingüística.

- 4.1. Introducció. Conceptes.
- 4.2. Conseqüències del contacte de llengües. Tipus de transferències.
- 4.3. El canvi de codi. Tipus de canvi. Barreja de codis.
- 4.4. L'espanyol en contacte amb altres llengües.
- 4.5. Bilingüisme i multilingüisme. Conceptes i classificacions.
- 4.5.1. Bilingüisme individual/ social.
- 4.5.2. Diglòssia i conflicte lingüístic.
- 4.5.3. Elecció, manteniment i substitució de llengües.
- 4.6. Les actituds lingüístiques.

Aquestos continguts es plasmen en els següents resultats d'aprenentatge:

- Tenir capacitat de manejar informació bibliogràfica pertinent, especialitzada i actualitzada.
- Ser capaç de elaborar correcta i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus en espanyol.
- Ser capaç de organitzar de manera autònoma un projecte propi de reflexió o investigació dins de l'àrea.
- Ser capaç de recolzar-se a la tradició filològica i lingüística crítica per comprendre textos de reflexió i investigació lingüística.
- Ser capaç de demostrar una actitud activa, positiva i creativa a la feina cooperativa.
- Ser capaç d'assumir diferents rols en el desenvolupament de projectes d'equip.
- Ser capaç de defensar un plantejament i de utilitzar adequadament, de manera oral i escrita, mecanismes discursius de caràcter persuasiu.
- Ser capaç d'identificar i classificar les diferències diatòpiques, diastràtiques i diafàsiques de l'espanyol.
- Ser capaç de aplicar els coneixements sobre la varietat del espanyol al món laboral (indústria editorial, assessorament en correcció de textos en altres varietats, identificació forense, etc.)
- Ser capaç de transmetre coneixements sobre les varietats lingüístiques i la diversitat amb un compromís ètic.
- Tenir la capacitat de obtenir e interpretar la informació rellevant sobre qualsevol tema de la matèria.
- Ser capaç de resoldre problemes de manera crítica, creativa i col·laborativa, sobre tot relacionats amb la identificació i solució de problemes de forma individual i en grup.
- Ser capaç de manejar les eines i aplicar els coneixements bàsics per poder incorporar-se a l'àmbit professional de l'anàlisi i assessorament lingüístic, planificació lingüística, etc., o continuar-s'hi formant.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00

Total hores	60,00
-------------	-------

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	90,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura al voltant de dos eixos:

a) classes presencials: teoria i pràctica.

b) realització de activitats a temps no presencial. Aquestes activitats pretenen recollir el treball de l'estudiant a partir de la lectura o reflexió crítica sobre textos especialitzats i, també, a través de l'aplicació de la teoria mitjançant el comentari o l'anàlisi de casos pràctics. Aquestes activitats es faran a l'aula virtual en forma de qüestionaris o tasques.

A classe s'abordaran, sobretot, qüestions de contingut específiques sobre dialectes o sociolectes de l'espanyol peninsular. La ensenyament de els continguts teòrics es realitzarà mitjançant la lectura i comentari de textos particulars i l'exposició de documents o presentacions a l'aula. Les sessions pràctiques que s'apliquin presencialment a l'aula pretenen servir d'aprenentatge perquè l'estudiant pugui emplenar posteriorment les tasques o activitats que es plantegin a l'aula virtual.

AVALUACIÓ

La avaluació de aquesta assignatura es basa a el control de les competències i coneixements que l'estudiant ha d'assolir. La qualificació final serà la suma dels apartats següents:

1.ª convocatòria

70 % activitats. És necessari assolir la meitat de la qualificació de aquest apartat per poder sumar la nota de l'examen (35% sobre el 100% del curs).

30 % examen. És necessari assolir la meitat de la qualificació de aquest apartat per poder sumar la nota de les activitats (15% sobre el 100% del curs).

2.ª convocatòria

70% activitats. Si l'alumne té pràctiques aprovades, però no l'examen, es mantindrà la nota de pràctiques obtinguda a la primera convocatòria. És necessari assolir la meitat de la qualificació de aquest apartat per poder sumar la nota de l'examen (35% sobre el 100% del curs).

30% examen. Si l'alumne ha aprovat l'examen a primera convocatòria, però no ha arribat al mínim necessari a les activitats, podrà mantenir la nota de la primera convocatòria. És necessari assolir la meitat de la qualificació de aquest apartat per poder sumar la nota de les activitats (15 % sobre el 100% del curs).

És necessari assolir un 50 % entre activitats i examen per poder superar el curs tant a la primera convocatòria com a la segona convocatòria.

El sistema d'avaluació també té en compte les competències que l'estudiant ha d'adquirir, entre les quines es troben les de redacció i correcció a espanyol. Per ho tant, si el alumne comet faltes de ortografia, ortotipografia o expressió, cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda. Un total de cinc faltes implicaran que l'examen sigui avaluat amb zero punts; així mateix, també es podrà suspendre l'examen si el nombre de faltes és inferior a cinc, però el professorat responsable considera que la gravetat així ho justifica.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada per el Consell de Govern del 30/5/2017-ACGUV108/2017.

L'honestetat intel·lectual és vital a les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en què es faci ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

Alvar, Manuel (ed.) (1996): *Manual de dialectología hispánica. El español de España*. Barcelona: Ariel Lingüística.

Fasold, Ralph. (1996): *La sociolingüística de la sociedad. Introducción a la sociolingüística*. Madrid, Visor.

García Mouton, Pilar (2007): *Lenguas y dialectos de España*, 5ª ed., Madrid, Arco Libros.

Gimeno, F. (1990): *Dialectología y Sociolingüística españolas*. Universidad de Alicante.

López Morales, Humberto (2004): *Sociolingüística*. Madrid, Gredos.

Moreno, Francisco (2005): *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. Barcelona, Ariel Lingüística. 2ª edición.

Moreno, Francisco (2009): *La lengua española en su geografía*. Madrid, Arco Libros.

Silva Corvalán Carmen (2001): *Sociolingüística y pragmática del español*. Washington, D.C., Georgetown University Press.

Zamora Vicente, Alonso (1974): *Dialectología Española*. Madrid, Gredos

Complementària

Appel, René y Pieter Muysken (1996): *Bilingüismo y contacto de lenguas*. Barcelona, Ariel Lingüística.

Blas, José Luis (2005): *Sociolingüística del español*. Madrid, Cátedra

Cano, Rafael (coord.) (2004): *Historia de la lengua española*. Barcelona, Ariel

Gómez Molina, José Ramón (1998): *Actitudes lingüísticas en una comunidad bilingüe y multilectal*. Publicaciones de la Universitat de València.

Gómez Molina, José Ramón (2000): "Transferencia y cambio de código en una comunidad bilingüe: área metropolitana de Valencia", *Contextos* 33-36: 309-360

Gregory, Michael y Susan Carroll (1982): *Lenguaje y situación. Variedades del lenguaje y sus contextos sociales*. México, F.C.E.

Hernández, Juan Manuel y Manuel Almeida (2005): *Metodología de la investigación sociolingüística*. Málaga, Comares.

Labov, William (1983): *Modelos sociolingüísticos*. Madrid, Cátedra.

Labov, William (1994): *Principles of Linguistic Change*. Oxford, Blackwell. Trad. esp. (1996):

Principios del cambio lingüístico. 2 vols. Madrid, Gredos.

López Morales, Humberto (1994): *Métodos de investigación lingüística*. Salamanca, Ediciones del Colegio de España.

Moreno, Francisco (1990): *Metodología sociolingüística*. Madrid, Gredos.

Penny, Ralph (2004): *Variación y cambio en español*. Madrid, Gredos.

Romaine, Susan (1994): *Language in Society*. Trad. esp. (1996), *El lenguaje en la sociedad. Una introducción a la Sociolingüística*. Barcelona, Ariel Lingüística.

Weinreich, Uriel (1953): *Languages in Contact. Findings and Problems*. The Hague. Mouton, 6th edition. Trad. esp. (1974), *Lenguas en Contacto. Descubrimientos y problemas*. Venezuela. Ediciones de la Universidad Central.

Lectures de curs: (s'aniran indicant a cada tema)

Rona, José Pedro (1974): "La concepción estructural de la sociolingüística", en Paul L. Garvin y Yolanda Lastra (eds.) (1984): *Antología de estudios de etnolingüística y sociolingüística*. México, UNAM, 2ª edición, págs. 203-216 (Tema 1)

Caravedo, Rocío (1998): "Dialectología y Sociolingüística: propuesta integradora", *Revista La Torre*, 7-8, 75-87. (Tema 1)

Gómez Molina, José R. (2001): "Proyecto de investigación", en Gómez Molina, José Ramón (coord.): *El español hablado de Valencia. Materiales para su estudio*. Publicaciones de la Universitat de València, págs. 13-41 (Tema 3).

Gómez Molina, José Ramón (2000): "Transferencia y cambio de código en una comunidad bilingüe: área metropolitana de Valencia", *Contextos* 33-36, 309-360 (Tema 4).

Duranti, Alessandro. (1990): "La etnografía del habla: hacia una lingüística de la praxis", en F. J. Newmeyer (ed.): *Panorama de la Lingüística moderna*. Tomo IV, El lenguaje: contexto socio-cultural. Madrid, Visor. págs. 253-273 (Tema 4)

Websites

Sobre PRESEEA: <http://preseea.linguas.net>

Sobre estudios empíricos del proyecto (Valencia): <http://www.uv.es/preseval>

Sobre variación léxica del español: <http://gamp.c.u-tokyo.ac.jp/~ueda/varilex/index.php>

Sobre variantes del español: <http://www3.unileon.es/dp/dfh/jmr/>

Sobre español coloquial: <http://www.uv.es/valesco/>